

[4307] – 101

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC-01 : Classical Sociological Tradition
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B.: i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Discuss impact of social and intellectual forces in developing sociological theory.
  - 2) Explain Marx's theory of class struggle.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Examine Durkheim's views of division of labour.
  - 2) Discuss Weber's theory of protestant ethics and spirit of capitalism.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
  - 1) Discuss limitations of classical theory with reference to gender.
  - 2) Briefly explain Marx's theory of alienation.
  - 3) Critically evaluate Durkheim's theory of suicide.
  - 4) Explain Weber's views on bureaucracy.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Characteristics of capitalist mode of production.
  - 2) Durkheim's definition of religion.
  - 3) Any two types of social action (Weber).
  - 4) Limitations of classical theory with reference to colonialism.
  - 5) Social facts (Durkheim).
  - 6) Weber's concept of Verstehen.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) समाजशास्त्रीय सिद्धान्ताच्या विकासावर प्रभाव टाकणाऱ्या सामाजिक आणि बौद्धिक प्रभावांची चर्चा करा.
- २) मार्क्सचा वर्गसंघर्षाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) डुरखीमच्या श्रमविभाजनावरील विचारांचे परीक्षण करा.
- २) वेबरच्या प्रोटेस्टंट नीतीतत्वे आणि भांडवलशाहीचा गाभा या सिद्धांतावर चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
- १) लिंगभावाच्या संदर्भात अभिजात सिद्धांताच्या मर्यादांची चर्चा करा.
- २) मार्क्सचा परात्मतेचा सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ३) डुरखीम यांच्या आत्महत्येच्या सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- ४) वेबरचे नोकरशाही विषयक विचार स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) भांडवलशाही उत्पादन पद्धतीची वैशिष्ट्ये
- २) डुरखीमची धर्माची व्याख्या
- ३) सामाजिक क्रियांचे कोणतेही दोन प्रकार (वेबर)
- ४) वसाहतवादाच्या संदर्भात अभिजात सिद्धांताच्या मर्यादा
- ५) सामाजिक तथ्ये (डुरखीम)
- ६) वेबरची अंतर्बोध (Verstehen) ही संकल्पना.

[4307] – 104

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO-02 : Social Movements
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Give any one definition of social movement and elaborate on the nature and characteristics of social movement.
  - 2) Examine the labour movement in India in terms of its ideology, major issues and present challenges.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Elaborate on the relation between social movement and social change in the light of structural-functional theory.
  - 2) Analyse the peasant movement in India in terms of leadership, ideology and major issues.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
  - 1) Examine the role of state in relation to women's movement in India.
  - 2) Explain the resource mobilization theory of social movement.
  - 3) Critically analyse the Dalit movement in India in terms of ideology and leadership.
  - 4) Elucidate on the main tenets of the new social movement theory.
4. Write short notes on **any four** of the following within **100** words **each**. **20**
  - 1) Major issues in ecological movement in India.
  - 2) Social movement and civil society.
  - 3) Difference between revolution and revival.
  - 4) Meaning of counter movement.
  - 5) Role of leadership in social movement.
  - 6) Marxist view on social movement.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. 20
  - 1) सामाजिक चळवळीची कोणतीही एक व्याख्या द्या आणि सामाजिक चळवळीचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करा.
  - 2) भारतातील कामगार चळवळीचे तिची विचारप्रणाली, महत्वाचे मुद्दे व सध्याच्या आव्हानांच्या अनुषंगाने परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. 20
  - 1) संरचनात्मक-प्रकार्यवादी सिद्धांताच्या संदर्भात सामाजिक चळवळ आणि सामाजिक परिवर्तन यांच्यातील संबंध विशद करा.
  - 2) भारतातील शेतकरी चळवळीचे नेतृत्व, विचारप्रणाली आणि महत्वाच्या मुद्द्यांच्या अनुषंगाने विश्लेषण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. 20
  - 1) भारतातील स्त्री चळवळीतील राज्यसंस्थेच्या भूमिकेची परीक्षण करा.
  - 2) सामाजिक चळवळीचा संसाधन गतीशीलता सिद्धांत स्पष्ट करा.
  - 3) विचारप्रणाली आणि नेतृत्वाच्या अनुषंगाने भारतातील दलित चळवळीचे टीकात्मक विश्लेषण करा.
  - 4) नवीन सामाजिक चळवळ सिद्धांतातील प्रमुख तत्वे विशद करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दात टीपा लिहा. 20
  - 1) भारतातील पर्यावरण चळवळीतील महत्वाचे मुद्दे.
  - 2) सामाजिक चळवळ आणि नागरी समाज.
  - 3) क्रांती आणि पुनरुज्जीवन यातील फरक.
  - 4) प्रति चळवळीचा अर्थ.
  - 5) सामाजिक चळवळीतील नेतृत्वाची भूमिका.
  - 6) सामाजिक चळवळीचा मार्क्सवादी दृष्टीकोन.

[4307] – 105

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2013
SOCIOLOGY
Optional Paper
SO-03 : Political Sociology
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B.: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Discuss Weber's perspective on New Political Sociology.
  - 2) Evaluate the relationship between caste and politics in India.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Discuss Pareto's theory of circulation of elite.
  - 2) Analyse Marxian perspective on power.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
  - 1) Explain the pluralist approach to the State.
  - 2) Discuss the challenge of religious nationalism to democracy in India.
  - 3) Explain the post-modernist approach to the State.
  - 4) Describe the nature of New Political Sociology.
4. Write short notes on **any four** of the following in **100** words **each** : **20**
  - 1) Sociological definition of politics
  - 2) Nature of authority
  - 3) Regionalism
  - 4) Sociological definitions of State and Authority
  - 5) Liberal approach to the State
  - 6) Nation-State.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी ५०० शब्दांत द्या. २०
- १) नवीन राजकीय समाजशास्त्राविषयी वेबरच्या दृष्टिकोनाची चर्चा करा.
२) भारतातील जात आणि राजकारण यांच्यातील संबंधांचे मूल्यमापन करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी ५०० शब्दांत द्या : २०
- १) परेटो यांच्या अभिजन अभिसरण सिद्धांताची चर्चा करा.
२) सत्तेविषयीच्या मार्क्सवादी दृष्टिकोनाचे विश्लेषण करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत द्या : २०
- १) राज्यविषयक बहुविविधतावादी दृष्टिकोण स्पष्ट करा.
२) भारतातील लोकशाहीसमोरील धार्मिक राष्ट्रवादाच्या आव्हानांची चर्चा करा.
३) राज्यविषयक आधुनिकोत्तरवाद स्पष्ट करा.
४) नवीन राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप विशद करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) राजकारणाची समाजशास्त्रीय व्याख्या
२) अधिकाराचे स्वरूप
३) प्रादेशिकतावाद
४) राज्य आणि अधिकार यांची समाजशास्त्रीय व्याख्या
५) राज्यविषयक उदारमतवादी दृष्टिकोण
६) राष्ट्र-राज्य.

[4307] – 106

Seat
No.

M.A. (Semester – I) Examination, 2013
SOCIOLOGY Optional Paper
SO-04 : Sociology of Maharashtra : Culture and Society
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) **All the questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Critically examine the history of Maharashtra.
  - 2) Discuss Samyukta Maharashtra Movement.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Write an essay on the emergence of Shivsena in Maharashtra.
  - 2) Critically evaluate the Social Reform Movement in 19th century Maharashtra with special reference to widow remarriage.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
  - 1) Explain the role of Shahu Maharaj in Non Brahmin Movement.
  - 2) Write a note on women's education in 19th century Maharashtra.
  - 3) State issues related to OBC and Dalit politics in Maharashtra.
  - 4) Describe the consequences of SEZ.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Role of textile mill workers in Samyukta Maharashtra Movement.
  - 2) Caste formation in 19th century Maharashtra.
  - 3) Issues involved in the debate over Age at consent.
  - 4) Issues related to displacement.
  - 5) Causes of regional disparity.
  - 6) Main principles of Satyashodhak Samaj.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) महाराष्ट्राच्या इतिहासाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
- २) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीवर चर्चा करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) महाराष्ट्रातील शिवसेनेच्या उदयावर निबंध लिहा.
- २) १९ व्या शतकातील महाराष्ट्रातील सामाजिक सुधारणावादी चळवळीचे विधवा पुनर्विवाहाच्या संदर्भात चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा : २०
- १) अब्राहमणी चळवळीमधील शाहू महाराजांची भूमिका स्पष्ट करा.
- २) १९ व्या शतकातील महाराष्ट्रामधील स्त्री शिक्षणावर टीप लिहा.
- ३) महाराष्ट्रातील ओबीसी आणि दलित राजकारणाशी संबंधित मुद्दे सांगा.
- ४) SEZ च्या परिणामांचे वर्णन करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी १०० शब्दांत लिहा : २०
- १) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीतील गिरणी कामगारांची भूमिका
- २) १९ व्या शतकातील महाराष्ट्रामधील जात संरचना
- ३) संमतीचे वय यावरील वादविवादामधील महत्त्वाचे मुद्दे
- ४) विस्थापनाशी संबंधित मुद्दे
- ५) प्रादेशिक असमानतेची कारणे
- ६) सत्यशोधक समाजाची महत्त्वची तत्त्वे.

[4307] – 201

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC-03 : Introduction to Sociological Theories
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Discuss Parson's theory of functionalism.
  - 2) Explain Peter Berger's contribution to phenomenology.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Discuss Dahrendorf's contribution to conflict theory.
  - 2) Elucidate Goffman's views on ethnomethodology.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
  - 1) Briefly explain Levi Strauss's contribution to structuralism.
  - 2) Explain Radcliff Brown's concept of structure.
  - 3) Elucidate Garfinkel's views on ethnomethodology.
  - 4) Examine Malinowski's contribution to functionalism.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each**. **20**
  - 1) Latent and Manifest functions.
  - 2) Mills concept of power elites.
  - 3) Alfred Schutz's concept of stock of knowledge.
  - 4) Three postulates of functionalism given by R. Merton.
  - 5) Tenets of conflict theory.
  - 6) Difference between phenomenology and ethnomethodology.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) पार्सन्स यांच्या प्रकार्यवादाच्या सिद्धांताची चर्चा करा.
- २) प्रघटनाशास्त्रामधील पीटर बर्गर यांचे योगदान स्पष्ट करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) डन्हेनडार्फ यांच्या संघर्षसिद्धांतामधील योगदानाची चर्चा करा.
- २) गॉफमन यांचे लोकजीवनपद्धतीशास्त्रावरील विचार विशद करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा. २०
- १) लेव्ही स्ट्रास यांनी संरचनात्मकवादाला दिलेले योगदान थोडक्यात स्पष्ट करा.
- २) रॅडक्लिफ ब्राऊन यांची संरचनेची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ३) गारफिकेल यांचे लोकजीवन पद्धतीशास्त्रावरील विचार विशद करा.
- ४) मॅलिनोव्हस्की यांच्या प्रकार्यवादावरील योगदानाचे परीक्षण करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा. २०
- १) प्रकट आणि अप्रकट कार्ये
- २) मिल्स यांची सत्ताधारी अभिजनांची संकल्पना
- ३) अल्फ्रेड शुट्झ यांची ज्ञानाचा साठा ही संकल्पना
- ४) मर्टन यांनी दिलेले प्रकार्यवादाचे तीन तत्वे
- ५) संघर्ष सिद्धांताची मूलतत्वे
- ६) प्रघटनाशास्त्र व लोकजीवनपद्धतीशास्त्रातील फरक.

[4307] – 204

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2013
SOCIOLOGY
Optional Paper
SO-06 : Sociology of Media
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B.: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Explain the relationship between State and media.
  - 2) Discuss the reimagination of Indian nation in transnational cinema.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Critically evaluate how has television in the post 90s changed the content of Indian politics ?
  - 2) Discuss discourse analysis as a method used in media studies.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
  - 1) Elaborate on social history of media.
  - 2) Write a note on discourse and hegemony.
  - 3) Discuss the emergence of satellite television in India.
  - 4) Explain ethnography as a method of media analysis.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Concept of popular and mass culture.
  - 2) A note on propaganda model.
  - 3) Growth of regional cinema.
  - 4) Meaning of audience in media studies.
  - 5) Impact of globalization on Indian television.
  - 6) Gender in Hindi cinema.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा. २०
- १) राज्यसंस्था आणि प्रसारमाध्यमे यामधील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
२) राष्ट्रातीत चित्रपटांमधील भारतीय राष्ट्राचे पुनर्कल्पनीकरण यावर चर्चा करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) १९९० नंतरच्या दूरचित्रवाणीने भारतीय राजकारणाचा आशय कसा बदलला याचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
२) प्रसारमाध्यमांच्या अभ्यासामध्ये वापरल्या जाणाऱ्या चर्चा विश्व विश्लेषणाच्या पद्धतीवर चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५० शब्दांत लिहा : २०
- १) प्रसारमाध्यमांचा सामाजिक इतिहास विशद करा.
२) चर्चाविश्व आणि अधिसत्ता यावर टीप लिहा.
३) भारतातील उपग्रहीय दूरचित्रवाणीच्या उदयावर चर्चा करा.
४) प्रसारमाध्यमांच्या विश्लेषणामधील लोकालेख पद्धत स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी १०० शब्दांत लिहा : २०
- १) लोकप्रिय आणि जनसंस्कृतीची संकल्पना
२) मतप्रचारकी प्रारूप यावर टीप
३) प्रादेशिक चित्रपटाचा विकास
४) प्रसारमाध्यमांच्या अभ्यासामधील प्रेक्षक वर्गाचा अर्थ
५) भारतीय दूरचित्रवाणीवरील जागतिकीकरणाचा परिणाम
६) हिंदी चित्रपटामधील लिंगभाव.

[4307] – 205

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2013
SOCIOLOGY
SO-07 : Optional Paper : Health and Society
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words **each**. **20**
  - 1) Explain about Social Health Care in India.
  - 2) Describe the Interactionist Approach and Conflict Approach on Health and Medicine, within Sociology.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words **each**. **20**
  - 1) 'Health care is the responsibility of state' – Comment.
  - 2) Explain the concept of illness and describe the various causes of illness.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
  - 1) Explain the impact of Globalization on Health Care in India.
  - 2) Describe the significance of Diet in Human Health.
  - 3) Describe the consequences on Human Health due to Food and Drug Adulteration.
  - 4) What is Social Epidemiology ?
4. Write short notes on **any four** of the following within **100** words **each**. **20**
  - 1) Role of Patient.
  - 2) Meaning and uses of Etiology.
  - 3) Functional approach on Health and Medicine.
  - 4) Significance of Health.
  - 5) Health Insurance.
  - 6) Community Health Problems in India.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांपर्यंत लिहा. 20
  - 1) 'भारतातील सार्वजनिक आरोग्याची सेवा' - स्पष्ट करा.
  - 2) आरोग्य आणि औषधे या विषयीचा समाजशास्त्रातील आंतरक्रियावादी आणि संघर्ष दृष्टिकोन विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांपर्यंत लिहा. 20
  - 1) 'आरोग्य सेवा ही राज्याची जबाबदारी आहे' - भाष्य करा.
  - 2) आजारपण ही संकल्पना स्पष्ट करून आजारपणासाठी जबाबदार असलेली विविध कारणे विशद करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांपर्यंत लिहा. 20
  - 1) भारतातील आरोग्य सेवे वरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव स्पष्ट करा.
  - 2) मानवी आरोग्यातील आहाराचे महत्त्व विशद करा.
  - 3) अन्न आणि औषधे यांच्यातील भेसळीमुळे मानवी आरोग्यावर होणारे परिणाम विशद करा.
  - 4) सामाजिक संसर्गजन्य रोगनिदान म्हणजे काय ?
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांपर्यंत टिपा लिहा. 20
  - 1) रूग्णाची भूमिका
  - 2) रोगनिदान शास्त्राचा अर्थ आणि उपयोग
  - 3) आरोग्य आणि औषधे या बाबतचा कार्यात्मक दृष्टिकोन
  - 4) आरोग्याचे महत्त्व
  - 5) आरोग्य विमा
  - 6) भारतातील समुदाय आरोग्यविषयक समस्या.

[4307] – 303

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2013
SOCIOLOGY
SO 09 : Optional Paper : Sociology of Gender
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Discuss causes of increasing dropout rates among girls in India.
  - 2) Examine how women's movement dealt with issues of dowry and violence ?
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Explain problems of women workers in organised sector and gender stereotyping in jobs.
  - 2) Discuss Marxist and radical bases of feminism.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words. **20**
  - 1) Critically evaluate state policies for gender inequality.
  - 2) Examine the role of gender in selection of subjects in higher education.
  - 3) Explain the concept of feminization of work.
  - 4) Discuss patriarchy and subordination of women.
4. Write short notes on **any four** of the following within **100** words. **20**
  - 1) Political participation of women.
  - 2) Liberal feminism.
  - 3) Sexual division of labour.
  - 4) Glass ceiling.
  - 5) Portrayal of women in media.
  - 6) Gender in text books.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दात उत्तर लिहा. २०
- १) भारतातील मुलींमधील गळतीचे प्रमाण वाढण्याच्या कारणांची चर्चा करा.
- २) स्त्री चळवळीने हुंडा आणि हिंसा हे प्रश्न कसे हाताळले याचे परीक्षण करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दात उत्तर लिहा. २०
- १) संघटित क्षेत्रातील स्त्रीकामगारांसमोरील समस्या सांगून नोकरीतील लिंगभावात्मक साचेबंदपणा स्पष्ट करा.
- २) स्त्रीवादाच्या मार्क्सवादी व जहालमतवादी आधारांची चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दात उत्तरे लिहा. २०
- १) लिंगभावात्मक विषमते संबंधीच्या शासकीय धोरणांचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- २) उच्चशिक्षणातील विषयांच्या निवडीमध्ये लिंगभावाची भूमिका स्पष्ट करा.
- ३) कामाच्या स्त्रीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) पुरुषसत्ता आणि स्त्रियांचे दुय्यमत्व यांची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी १०० शब्दात टीप लिहा. २०
- १) स्त्रियांचा राजकीय सहभाग
- २) उदारमतवादी स्त्रीवाद
- ३) लिंगाधिष्ठीत श्रमविभागणी
- ४) काचेचे छत
- ५) प्रसारमाध्यमांमधील स्त्रियांचे चित्रण
- ६) पाठ्यपुस्तकातील लिंगभाव.

[4307] – 304

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SC-10 : Sociology of Dalits and Tribes
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B.: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following within **500** words : **20**
  - 1) Discuss Mahatma Jyotiba Phule's non-brahmin approach.
  - 2) Take review of tribal movements with reference to issues of violence and displacement.
2. Answer **any one** of the following within **500** words : **20**
  - 1) Discuss various dimensions of caste discriminations with special reference to untouchability.
  - 2) Critically evaluate the Constitutional provisions of Indian Government to combat caste discrimination.
3. Answer **any two** of the following within **250** words **each** : **20**
  - 1) Discuss the debates concerning dalit-bahujan paradigm.
  - 2) Describe reservation policies for scheduled tribes in India.
  - 3) Explain the concept of social exclusion.
  - 4) Discuss Dr. Ghurye's integrationist approach for the study of scheduled tribes.
4. Write short notes on **any four** within **100** words **each** : **20**
  - 1) Stigma faced by DTNT
  - 2) Broken man theory
  - 3) CTA, 1871
  - 4) Identify politics
  - 5) Isolationist approach
  - 6) Impact of dalit movement.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील आंक प्रश्नांचे एकूण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) महात्मा ज्योतीबा फुले यांच्या अब्राह्मणी दृष्टीकोनाची चर्चा करा.
- २) हिंसा आणि विस्थापन या प्रश्नांचा संदर्भ घेऊन भारतातील आदिवासी चळवळीचा आढावा घ्या.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) अस्पृश्यतेचा विशेष संदर्भ घेऊन जातीय भेदभावाच्या विविध पैलूंची चर्चा करा.
- २) जातीय भेदभावाविरुद्ध लढण्यासाठी भारतीय शासनाने केलेल्या घटनात्मक तरतुदींचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
- १) दलित बहुजन प्रारूपाशी संबंधीत वादांची चर्चा करा.
- २) भारतातील अनुसूचित जमातींसाठी असलेल्या आरक्षण धोरणांचे वर्णन करा.
- ३) सामाजिक विलगीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) अनुसूचित जमातींच्या अभ्यासासाठीच्या डॉ. घुर्ये यांच्या एकात्मवादी दृष्टीकोनाची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) भटक्या विमुक्त जमातींना भेडसावणारा कलंक
- २) ब्रोकन मॅन सिद्धांत
- ३) CTA, 1871 (गुन्हेगार जमाती कायदा, १८७१)
- ४) अस्मितेचे राजकारण
- ५) अलगतावादी दृष्टीकोण
- ६) दलित चळवळीचा परिणाम.

[4307] – 306

Seat
No.

M.A (Semester – III) Examination, 2013
SOCIOLOGY
SO-12 : Environment and Society
Optional Paper (2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Examine the relationship between environment and development.
  - 2) Elucidate the state policies and laws related to environment.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Examine the impact of unequal distribution of water with special reference to dam issue.
  - 2) Discuss global warming as environmental problem.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
  - 1) State the importance of the study of ecology and society.
  - 2) Discuss the impact of Green Revolution on Indian Agriculture.
  - 3) Explain the problems of genetically modified food.
  - 4) Discuss the importance of environmental movement with special reference to Narmada Bachao Andolan.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Sustainable development
  - 2) Rights of forest dwelling communities
  - 3) Radioactive pollution
  - 4) Brundtland report
  - 5) Noise pollution
  - 6) SEZ

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) पर्यावरण आणि विकास यांच्यातील संबंधांचे परीक्षण करा.
- २) पर्यावरण संबंधी शासकीय धोरणे आणि कायदे विशद करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) पाण्याच्या विषम वितरणाच्या परिणामांचे धरण प्रश्नांच्या संदर्भात परीक्षण करा.
- २) जागतिक तापमानवाढीची एक पर्यावरणीय समस्या म्हणून चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
- १) परिसरशास्त्र आणि समाज यांच्या अभ्यासाचे महत्व सांगा.
- २) भारतीय शेतीवरील हरित क्रांतीच्या परिणामांची चर्चा करा.
- ३) जनुकीय पद्धतीने विकसित केलेल्या अन्नाच्या समस्या स्पष्ट करा.
- ४) नर्मदा बचाव आंदोलनाच्या संदर्भात पर्यावरण चळवळीच्या महत्वांची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) चिरंतन / शाश्वत विकास
- २) जंगल अवलंबी समुदायांचे हक्क
- ३) किरणोत्सार्जित प्रदूषण
- ४) ब्रलँड अहवाल
- ५) ध्वनी प्रदूषण
- ६) विशेष आर्थिक क्षेत्र (SEZ)

[4307] – 404

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2013
SOCIOLOGY
SO 13 : Optional Paper : Urban Sociology
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following within **500** words. **20**
  - 1) Define urban sociology and discuss its nature and scope.
  - 2) Discuss nature of urban growth in India in the context of globalization.
2. Answer **any one** of the following within **500** words. **20**
  - 1) Examine urban environment with reference to issues like transport, water and pollution.
  - 2) Discuss the role of social movements in bringing about change in urban society.
3. Answer **any two** of the following within **250** words **each**. **20**
  - 1) Explain Castell's theory in urban sociology.
  - 2) Discuss features of global cities.
  - 3) Examine caste and gender inequalities in cities.
  - 4) Explain the role of state in urban governance.
4. Write short notes on **any four** within **100** words **each**. **20**
  - 1) Urbanism
  - 2) Growth of rural-urban fringe
  - 3) Ethnic inequalities in urban areas
  - 4) Consumerism
  - 5) Causes of migration
  - 6) Role of NGOs

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे एकूण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दात उत्तर लिहा. २०
- १) नागरी समाजशास्त्राची व्याख्या लिहा आणि त्याचे स्वरूप आणि व्याप्ती यांची चर्चा करा.
- २) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात भारतातील शहरांच्या वाढीचे जे स्वरूप दिसते त्याची चर्चा करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दात उत्तर लिहा. २०
- १) वाहतूक, पाणी आणि प्रदूषण या सांख्यिक प्रश्नांचा संदर्भ घेऊन नागरी पर्यावरणाचे परीक्षण करा.
- २) नागरी समाजात परिवर्तन घडवून आणण्यामध्ये सामाजिक चळवळींच्या भूमिकेची चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दात उत्तरे लिहा. २०
- १) कॅस्टेल यांचा नागरी समाजशास्त्रातील सिद्धांत सांगा.
- २) जागतिक शहरांच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- ३) शहरांमधील जात आणि लिंगभावावर आधारित विषमतांचे परीक्षण करा.
- ४) नागरी प्रशासनामध्ये राज्यसंस्थेची भूमिका स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी १०० शब्दात टीप लिहा. २०
- १) नगरवाद
- २) ग्रामीण-नागरी सीमा
- ३) शहरी भागातील वांशिक विषमता
- ४) चंगळवाद
- ५) स्थानंतराची कारणे
- ६) स्वयंसेवी संस्थां (NGO)ची भूमिका.

[4307] – 405

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO-14 : Sociology of Social Work
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B.: i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Critically evaluate the history and relevance of social work in India.
  - 2) Explain the concepts of social exclusion and empowerment with special reference to social work.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Examine social work in the context of health.
  - 2) Take a review of practice methods of social work by underlying the philosophy that integrates them.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
  - 1) Discuss development approach to social work.
  - 2) Examine social work in the context of women and children.
  - 3) Examine the role of social work for urban community.
  - 4) Describe the steps of report writing of field visit.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Rights based approach
  - 2) Social welfare
  - 3) Correctional work
  - 4) Social security
  - 5) Social work in rural areas
  - 6) Corporate social responsibility.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा. २०
- १) भारतामधील समाजकार्याच्या इतिहास आणि महत्वाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
२) समाजकार्याचा विशेष संदर्भ घेऊन सामाजिक विलगीकरण आणि सक्षमीकरण चा संकल्पना स्पष्ट करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) आरोग्याच्या संदर्भात समाजकार्याचे परीक्षण करा.
२) समाजकार्याच्या प्रात्यक्षिक पद्धतींना एकत्रित जोडणारे तत्वज्ञान सांगून या पद्धतींचा आढावा घ्या.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
- १) समाजकार्याच्या विकास दृष्टीकोनाची चर्चा करा.
२) स्त्रिया आणि मुले यांच्या संदर्भात समाजकार्याचे परीक्षण करा.
३) नागरी समुदायासाठी समाजकार्याच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
४) क्षेत्र भेटी (field visit) वरील अहवाल लेखनाच्या पायऱ्या विशद करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) हक्क आधारित दृष्टीकोण
२) समाज कल्याण
३) सुधारणात्मक कार्य
४) सामाजिक सुरक्षा
५) ग्रामीण भागातील समाजकार्य
६) कॉर्पोरेट – सामाजिक जबाबदारी.

[4307] – 407

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2013
SOCIOLOGY
Optional Paper
SO : 16 : Ethnicity in India
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Explain Marxist and structural functionalist perspectives on ethnicity.
  - 2) Discuss the representation of ethnic groups in television serials.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Examine the emergence of nationalism in the West.
  - 2) Critically evaluate the problems of nation building in India with special reference to Jharkhand movement.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
  - 1) Elaborate the concept of pluralism.
  - 2) Explain the relationship between caste and ethnicity.
  - 3) Describe the characteristics of nation.
  - 4) Discuss the language problem in India.
4. Write **any four** notes of the following within **100** words **each**. **20**
  - 1) Features of ethnicity by C. Greetz.
  - 2) Meaning of secularism.
  - 3) Meaning of ethnic resurgence.
  - 4) A note on multiculturalism.
  - 5) Major issues involved in separatist movement in Punjab.
  - 6) Ethnicity and gender.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. 20
  - 1) वांशिकतेवरील मार्क्सवादी आणि संरचनात्मक प्रकार्यवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
  - 2) दूरचित्रवाणी मालिकेमधील वांशिक गटांचे सादरीकरण यावर चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. 20
  - 1) पाश्चिमात्य देशांमधील राष्ट्रवादाच्या उदयाचे परीक्षण करा.
  - 2) झारखंड चळवळीच्या विशेष संदर्भामधे भारतातील राष्ट्रबांधणीच्या समस्यांचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. 20
  - 1) बहुविविधतेची संकल्पना विशद करा.
  - 2) जात आणि वांशिकता यामधील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
  - 3) राष्ट्राची वैशिष्टे विशद करा.
  - 4) भारतातील भाषिक समस्येवर चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. 20
  - 1) सी.ग्रीटझ यांनी दिलेली वांशिकतेची वैशिष्टे
  - 2) धर्मनिरपेक्षतावादाचा अर्थ
  - 3) वांशिक उठावाचा अर्थ
  - 4) बहुसांस्कृतिकतावादावर टीप
  - 5) पंजाबमधील अलगतावादी चळवळी मधील महत्त्वाचे मुद्दे
  - 6) वांशिकता आणि लिंगभाव.

[4307] – 408

Seat
No.

M.A. (Semester – IV) Examination, 2013
SOCIOLOGY
SO-17 : Sociology of Crime
(Optional Paper) (2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Explain the characteristics and classification of crime.
  - 2) Examine Lambroso's views about organic deficiency theory of crime.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Define Terrorism. Explain the characteristics and causes of terrorism.
  - 2) Elaborate different types of alternative imprisonment.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
  - 1) Examine the views of sociological school on crime.
  - 2) Discuss the causes of crime against women.
  - 3) Explain the changing nature of cyber crimes in India.
  - 4) Describe various problems of prisons.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Victimological perspective
  - 2) Features of organized crime
  - 3) Significance of correction
  - 4) Meaning of punishment
  - 5) Rehabilitation of prisoners
  - 6) Open prison.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
  - 1) गुन्ह्याची वैशिष्ट्ये आणि वर्गीकरण स्पष्ट करा.
  - 2) गुन्ह्याच्या जैविक न्यूनता सिद्धांतासंबंधी लॉंब्रोसोच्या विचारांचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
  - 1) दहशतवादाची व्याख्या लिहा. भारतातील दहशतवादाची वैशिष्ट्ये आणि कारणे स्पष्ट करा.
  - 2) पर्यायी तुरुंगपासाचे विविध प्रकार विशद करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा : 20
  - 1) गुन्ह्याच्या समाजशास्त्रीय संप्रदायासंबंधीच्या विचारांचे परीक्षण करा.
  - 2) स्त्रीविरोधी गुन्ह्यांच्या कारणांची चर्चा करा.
  - 3) भारतातील संगणकीय गुन्ह्यांचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.
  - 4) तुरुंगाच्या विविध समस्यांचे वर्णन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : 20
  - 1) बळीशास्त्रीय दृष्टिकोन
  - 2) संघटित गुन्ह्याची वैशिष्ट्ये
  - 3) सुधारणेचे महत्व
  - 4) शिक्षेचा अर्थ
  - 5) कैद्यांचे पुनर्वसन
  - 6) खुले कारागृह

[4307] –102

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester – I) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC-02 : Sociology of India
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Critically evaluate the formation of sociology in India.
  - 2) Examine the contribution of M.N. Srinivas to the structural functional approach to study Indian society.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) State the features of urban society in India. Explain the limitations of rural urban continuum.
  - 2) Define caste and class. Discuss how caste and class are correlated in shaping social stratification in India.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
  - 1) Discuss the contribution of Dr. G.S. Ghurye to the Indological perspective.
  - 2) Examine the factors of disintegration of joint family in India.
  - 3) Explain gender as a form of social stratification in India.
  - 4) Elaborate the debates on modernity in India.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Guha's concept of Subaltern.
  - 2) Features of Kinship in India.
  - 3) Tribe as a base of social stratification.
  - 4) Features of Indian tradition.
  - 5) Non- Brahmin perspective.
  - 6) Meaning of household.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
  - 1) भारतीय समाजशास्त्राच्या जडण घडणीचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
  - 2) भारतीय समाजाच्या अभ्यासातील संरचनात्मक प्रकार्यवादी दृष्टिकोनात एम.एन. श्रीनिवास यांनी केलेल्या योगदानाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
  - 1) भारतातील नागरी समाजाची वैशिष्ट्ये सांगा. ग्रामीण नागरी सातत्य दृष्टिकोनाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
  - 2) जात व वर्गाची व्याख्या लिहा. भारतातील सामाजिक स्तरीकरणाला आकार देताना जात आणि वर्ग कसे संबंधित आहेत याची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा : 20
  - 1) भारतशास्त्र दृष्टिकोनाला डॉ.जी.एस. घुर्ये यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
  - 2) भारतातील संयुक्त कुटुंब विघटनाच्या घटकांचे परीक्षण करा.
  - 3) लिंगभाव भारतीय सामाजिक स्तरीकरणाचा एक प्रकार आहे, स्पष्ट करा.
  - 4) भारतातील आधुनिकतेवरील वादविवाद विशद करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : 20
  - 1) गुहा यांची 'शोषित' संकल्पना.
  - 2) भारतातील नाते संबंधाची वैशिष्ट्ये.
  - 3) सामाजिक स्तरीकरणाचा आधार म्हणून जमाती.
  - 4) भारतीय परंपरांची वैशिष्ट्ये.
  - 5) ब्राह्मणेतर दृष्टिकोन.
  - 6) घरदाराचा अर्थ.

[4307] – 202

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2013
SOCIOLOGY
Compulsory Paper (2008 Pattern)
SC – 04 : Methodology of Social Research

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Discuss the views of Gadamer and Habermas as critique of positivism.
  - 2) Elaborate on ethnography as qualitative research strategy.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) What is Comte's notion of positivism ? Explain the feminist critique of positivism.
  - 2) Elaborate on survey and panel study as quantitative research strategy.
3. Answer **any two** questions of the following within **250** words **each**. **20**
  - 1) Elaborate on the importance of ethnomethodology.
  - 2) State the concept and advantages of participatory action research.
  - 3) Discuss the issues in triangulation.
  - 4) State the advantages and limitations of structured interview.
4. Write short notes on **any four** within **100** words **each**. **20**
  - 1) Objectivity and social research
  - 2) Importance of content analysis
  - 3) Impact of post-modernism on positivist methodology
  - 4) Meaning of case study
  - 5) Limitations of unstructured interview
  - 6) Importance of phenomenology.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा 20
  - 1) प्रत्यक्षवादावरील टीका म्हणून हॅबरमास आणि गॅडॅमर यांच्या विचारांवर चर्चा करा.
  - 2) गुणात्मक संशोधन पध्दती म्हणून लोकालेखपध्दती विशद करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. 20
  - 1) कॉम्ट यांची प्रत्यक्षवादाची संकल्पना काय आहे ? प्रत्यक्षवादावरील स्त्रीवादी टीका स्पष्ट करा.
  - 2) संख्यात्मक संशोधन पद्धती म्हणून सर्वेक्षण आणि पॅनेल अभ्यास यांचे वर्णन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. 20
  - 1) लोकजीवनपध्दतीशास्त्राचे महत्व विशद करा.
  - 2) सहभागीकृतीशील संशोधनाची संकल्पना सांगून त्याचे फायदे सांगा.
  - 3) त्रिकोणीकरणातील मुद्द्यांवर चर्चा करा.
  - 4) संरचित मुलाखतीचे फायदे व मर्यादा सांगा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा 100 शब्दांत लिहा. 20
  - 1) वस्तुनिष्ठता आणि सामाजिक संशोधन
  - 2) आशय विश्लेषणाचे महत्व
  - 3) प्रत्यक्षवादी संशोधनपद्धतीवरील उत्तर आधुनिकतावादाचा प्रभाव
  - 4) व्यष्टी अध्ययनाचा अर्थ
  - 5) असंरचित मुलाखतीच्या मर्यादा
  - 6) प्रघटनशास्त्राचे महत्व.

[4307] – 203

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2013
SOCIOLOGY
SO – 05 : Sociology of Education
(Optional Paper) (2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks of the question.*

1. Answer **any one** question of the following within **500** words : **20**
  - 1) Examine Bourdieu's contribution to sociology of education.
  - 2) Explain the impact of colonial education on educational system in India.
2. Answer **any one** question of the following within **500** words : **20**
  - 1) Evaluate John Holt's contribution to philosophy of education.
  - 2) Examine various new policies of education in India.
3. Answer **any two** questions of the following within **250** words : **20**
  - 1) Explain Talcott Parson's contribution to sociology of education.
  - 2) Discuss Mahatma Gandhi's contribution to education in India.
  - 3) Explain the impact of globalization on education in India.
  - 4) Elucidate briefly adult education and extension programme.

P.T.O.

4. Write notes on **any four** within **100** words **each** : **20**
- 1) Gramsci's concept of Hegemony
  - 2) Dewey's views on education
  - 3) Distance education
  - 4) Issues of inequality in education
  - 5) Development of sociology of education
  - 6) Importance of value education.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : **20**
  - 1) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोदर्यू यांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
  - 2) भारतीय शिक्षण पद्धतीवरील वसाहतवादी शिक्षणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : **20**
  - 1) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील जॉन हॉल्ट यांचे योगदान विशद करा.
  - 2) भारतातील शिक्षणाच्या विविध नवीन धोरणांचे परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे **250** शब्दात लिहा : **20**
  - 1) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील टॉलकॉट पार्सन्स यांचे योगदान स्पष्ट करा.
  - 2) भारतातील शिक्षणातील महात्मा गांधीच्या योगदानावर चर्चा करा.

- 3) भारतातील शिक्षणावर जागतिकीकरणाच्या परिणामांचे परीक्षण करा.
  - 4) 'प्रौढ शिक्षण आणि विस्तार कार्यक्रम' थोडक्यात विशद करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दात टीपा लिहा : 20
- 1) वर्चस्व किंवा अधिसत्ता ही ग्रामसीची संकल्पना
  - 2) शिक्षणासंबंधी ड्युई यांचे विचार
  - 3) दूरस्थ शिक्षण
  - 4) शिक्षणातील असमानतेचा प्रश्न
  - 5) शिक्षणाच्या समाजशास्त्राचा विकास
  - 6) मूल्य शिक्षणाचे महत्व.

[4307] – 206

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – II) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO - 08 : Sociology of Labour
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Define globalization and discuss the impacts of the process of globalization on the Trade Union Movement in India.
  - 2) Discuss various problems faced by workers in unorganised sector.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) 'Organising the 'unorganised' is a major challenge'. Analyse this statement.
  - 2) Discuss the nature of local and regional migration in India.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words : **20**
  - 1) Explain the issues of gender in unorganised sector.
  - 2) Discuss the problems of child labour in India.
  - 3) Explain the New Economic Policy.
  - 4) Discuss the present problems of organized labour.
4. Write short notes on **any four** within **100** words **each** : **20**
  - 1) Concept of 'work'.
  - 2) Concept of 'labour'.
  - 3) Translational migration.
  - 4) Problem of unemployment in unorganised sector.
  - 5) Sociology of labour.
  - 6) A note on political economy.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर ५०० शब्दांत लिहा : २०
- १) जागतिकीकरणाची व्याख्या करा आणि जागतिकीकरण प्रक्रियेच्या भारतातील कामगार संघटना चळवळीवरील परिणामांची चर्चा करा.
- २) असंघटित क्षेत्रातील कामगारांच्या विविध समस्यांची चर्चा करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) 'असंघटितांना संघटित करणे हे मोठे आव्हान आहे' ? या विधानाचे विश्लेषण करा.
- २) भारतातील स्थानिक आणि प्रादेशिक स्थलांतराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
- १) असंघटित क्षेत्रातील लिंगभावाचा प्रश्न स्पष्ट करा.
- २) भारतातील बाल कामगारांच्या समस्यांची चर्चा करा.
- ३) नवे आर्थिक धोरण स्पष्ट करा.
- ४) संघटित कामगारांच्या सद्यस्थित समस्यांची चर्चा करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी १०० शब्दांत लिहा : २०
- १) 'कामा'ची संकल्पना
- २) 'श्रमा'ची संकल्पना
- ३) राष्ट्रातील स्थलांतर
- ४) असंघटित क्षेत्रातील बेकारीची समस्या
- ५) श्रमाचे समाजशास्त्र
- ६) राजकीय अर्थव्यवस्थेवर टीप.

[4307] – 301

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC 05 : Application of Research Skills
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are **compulsory**.*
2) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Discuss various steps in writing research proposal.
  - 2) Examine various steps used in the interpretation of data.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Describe various types of probability sampling.
  - 2) Elaborate on the critical issues in report writing.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each** : **20**
  - 1) Explain major guidelines for review of literature.
  - 2) Examine various types of non probability sampling.
  - 3) Discuss the significance of computer in social research.
  - 4) Explain the coding system used in analysis of data.
4. Write **any four** short notes of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Types of variables
  - 2) Rules of writing bibliography
  - 3) Rules of question formation in questionnaire
  - 4) Types of graphs
  - 5) Significance of variance
  - 6) Meaning of cross tabulation.

P.T.O.

[4307] – 302

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC – 06 : Sociology of Development
(2008 pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Explain the concept and significance of social, human and economic development.
  - 2) Elaborate on the modernization theory of development.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words. **20**
  - 1) Discuss Mahatma Gandhi's 'Hind Swaraj' as alternate view on development.
  - 2) Critically evaluate the dependency theory of development.
3. Answer **any two** of the following questions within **250** words **each**. **20**
  - 1) Examine the neo-liberalist theory of development.
  - 2) Elaborate on Schumacher's views on development.
  - 3) Explain the food crisis and environmental crisis as result of failures of modernization.
  - 4) State the concept and significance of sustainable development.
4. Write short notes on **any four** of the following in **100** words. **20**
  - 1) Right to development
  - 2) Feminist approach to development
  - 3) Role of multinational corporations in development
  - 4) Difference between growth and development
  - 5) Issues of post-developmentalism
  - 6) Environmental concerns in development.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. २०
- १) सामाजिक, मानवी आणि आर्थिक विकासाच्या संकल्पना व त्यांचे महत्व स्पष्ट करा.
२) विकासाचा आधुनिकीकरण सिद्धांत विशद करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. २०
- १) विकासाचा पर्यायी विचार म्हणून गांधीजींच्या 'हिंद स्वराज' वर चर्चा करा.
२) विकासाच्या अवलंबित्व सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. २०
- १) विकासाच्या नवउदारमतवादी सिद्धांताचे परीक्षण करा.
२) शूमाखर यांचे विकासावरील विचार विशद करा.
३) आधुनिकीकरणाच्या अपयशाचे परिणाम म्हणून निर्माण झालेल्या अन्नधान्य व पर्यावरणीय समस्या स्पष्ट करा.
४) चिरंतन विकासाची संकल्पना व तिचे महत्व सांगा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा. २०
- १) विकासाचा हक्क
२) विकासाचा स्त्रीवादी दृष्टीकोन
३) विकासातील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका
४) वाढ आणि विकास यांतील फरक
५) उत्तर-विकासवादातील मुद्दे
६) विकास आणि पर्यावरण संबंधी मुद्दे.

[4307] – 305

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – III) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO-11 : Sociology of Disaster and Disaster Management
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicates full marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Define disaster and explain its nature and characteristics.
  - 2) Explain the Indian disaster management policy.

2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Explain the role of post disaster management with reference to floods.
  - 2) State the role of state in disaster management.

3. Answer **any two** of the following questions within **250** words : **20**
  - 1) Write the types of war.
  - 2) Explain post disaster stress management.
  - 3) Explain the consequences of nuclear disaster.
  - 4) Elaborate the sociological perspective to disaster management.

4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Impact of Famines
  - 2) Disaster Management Act – 2005
  - 3) Riots
  - 4) Industrial disaster
  - 5) The role of civil society in disaster management
  - 6) Importance of insurance in disaster management.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) आपत्तीची व्याख्या लिहा व आपत्तीचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- २) भारतातील आपत्ती व्यवस्थापन धोरण स्पष्ट करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) महापूराच्या संदर्भात आपत्ती पश्चात व्यवस्थापनाची भूमिका स्पष्ट करा.
- २) आपत्ती व्यवस्थापनात राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
- १) युद्धाचे प्रकार लिहा.
- २) आपत्तीपश्चात तणाव व्यवस्थापन - स्पष्ट करा.
- ३) आण्विक आपत्तीचे परिणाम स्पष्ट करा.
- ४) आपत्ती व्यवस्थापनातील समाजशास्त्रीय दृष्टीकोन विशद करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) उपासमारीचे परिणाम
- २) आपत्ती व्यवस्थापन कायदा - २००५
- ३) दंगल
- ४) औद्योगिक आपत्ती
- ५) आपत्ती व्यवस्थापनातील नागरी समाजाची भूमिका
- ६) आपत्ती व्यवस्थापनात विम्याचे महत्व.

[4307] – 401

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
SC-07 : Sociology of Globalization
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Elaborate on the history and economic dimensions of globalization.
  - 2) Examine Robertson's views on globalization.

2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Explain the political dimensions of globalization and examine the role of Nation-State in the context of globalization.
  - 2) State the impact of globalization on public distribution system and Public Health Care Service in India.

3. Answer **any two** of the following questions within **250** words : **20**
  - 1) Examine Anthony Giddens' views on globalization.
  - 2) Analyse the role of Multinational Corporations and International Organizations in Globalization.
  - 3) 'The challenge of fundamentalism has intensified in context of globalization' – Comment.
  - 4) Elucidate the impact of globalization on environment.

4. Write short notes on **any four** within **100** words : **20**
  - 1) Albrow's views on globalization
  - 2) Globalization as cultural imperialism
  - 3) Issues of post globalization
  - 4) A note on global media
  - 5) Globalization as World system (Wallerstein)
  - 6) Issues raised by global women's movement.

P.T.O.

मराठी रुपांतर.

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
  - 1) जागतिकीकरणाचा इतिहास आणि आर्थिक पैलू विशद करा.
  - 2) रॉबर्टसन यांच्या जागतिकीकरणावरील विचारांचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा : 20
  - 1) जागतिकीकरणाचे राजकीय पैलू स्पष्ट करा आणि जागतिकीकरणाच्या संदर्भात राष्ट्र-राज्याच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
  - 2) भारतातील सार्वजनिकवितरण व्यवस्था व सार्वजनिक आरोग्य सेवेवर जागतिकीकरणाचा झालेला प्रभाव सांगा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तरे 250 शब्दांत लिहा : 20
  - 1) अँथनी गिडन्स यांच्या जागतिकीकरणावरील विचारांचे परीक्षण करा.
  - 2) जागतिकीकरणातील बहुराष्ट्रीय कंपन्या आणि आंतरराष्ट्रीय संघटनांच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.
  - 3) 'जागतिकीकरणाच्या संदर्भात मूलतत्त्ववादाचे आव्हान तीव्र झाले आहे' – भाष्य करा.
  - 4) पर्यावरणावरील जागतिकीकरणाचे परिणाम विशद करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर 100 शब्दांत टीपा लिहा : 20
  - 1) आल्ब्रो यांचे जागतिकीकरणावरील विचार.
  - 2) जागतिकीकरण-सांस्कृतिक साम्राज्यवादाचेच रूप
  - 3) उत्तर-जागतिकीकरणातील मुद्दे.
  - 4) जागतिक प्रसारमाध्यमांवर एक टीप.
  - 5) जागतिकीकरण म्हणजे जागतिक व्यवस्था (वॉलरस्टाईन).
  - 6) जागतिक स्त्री चळवळीतील मुद्दे.

[4307] – 402

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Compulsory Paper)
Contemporary Social Theories
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B. : i) *All questions are **compulsory**.*
ii) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*

1. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Discuss current crisis of sociology.
  - 2) Elaborate Althusser's theory of ideology.
2. Answer **any one** of the following questions within **500** words : **20**
  - 1) Critically evaluate Anthony Giddens theory of structuration.
  - 2) Explain Derrida's contribution to post structuralism.
3. Answer **any two** of the following within **250** words **each** : **20**
  - 1) Explain Foucault's views on power and knowledge.
  - 2) State the contribution of Frankfurt school to Neo-Marxism.
  - 3) Elucidate characteristics of post-modernism.
  - 4) Explain Gramsci's concepts of hegemony and civil society.
4. Write short notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Modernity
  - 2) Bourdieu's concept of Habitus and field
  - 3) Foucault's views about sexuality
  - 4) Duality of structure (Giddens)
  - 5) Life World (Hybermas)
  - 6) Meaning of theory.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) समाजशास्त्रातील सद्यस्थितीतील अरिष्टांवर चर्चा करा.
- २) अल्थुझर यांचा विचारप्रणालीचा सिद्धान्त स्पष्ट करा.
२. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
- १) अँथनी गिडन्स यांच्या संरचनात्मकतेच्या सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
- २) डेरिडा यांचे उत्तर संरचनावादाला असलेले योगदान स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
- १) फूको यांचे सत्ता व ज्ञानविषयक विचार स्पष्ट करा.
- २) फ्रँकफर्ट संप्रदायाचे नव-मार्क्सवादाला असलेले योगदान सांगा.
- ३) उत्तर आधुनिकतावादाची वैशिष्ट्ये विशद करा.
- ४) ग्रामसी यांच्या अधिसत्ता व नागरी समाज या संकल्पना स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दांत टीपा लिहा : २०
- १) आधुनिकता
- २) बोदर्यु यांच्या सवयी आणि क्षेत्र ह्या संकल्पना
- ३) लैंगिकतेविषयी फूको यांचे विचार
- ४) संरचनेची द्वंद्वत्मकता (गिडन्स)
- ५) जीवजगत् (हेबरमास)
- ६) सिद्धांताचा अर्थ.

[4307] – 406

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester – IV) Examination, 2013
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
SO-15 : Human Rights and Social Justice
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours

Max. Marks : 80

N.B.: i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer **any one** of the following in **500** words : **20**
  - 1) Examine the issues of Social justice in India with reference to Dalits and Tribes.
  - 2) Write an essay on children's rights in India.
2. Answer **any one** of the following in **500** words : **20**
  - 1) Examine the provisions of the Indian constitution regarding environment and education.
  - 2) Explain different types of movement in relation to human right issues.
3. Answer **any two** of the following in **250** words **each** : **20**
  - 1) Explain the characteristics of human rights.
  - 2) Describe the rights of women in relation to marriage and divorce.
  - 3) Discuss the forms of social justice.
  - 4) Explain the relevance of human rights in globalised society.
4. Write notes on **any four** of the following within **100** words **each** : **20**
  - 1) Neo-Marxist theory on human rights.
  - 2) Prisoner's rights.
  - 3) Civil society organization.
  - 4) Characteristics of social justice.
  - 5) Features of Right to Information Act.
  - 6) Democratic Rights.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
  - 1) दलित आणि आदिवासी यांच्या संदर्भात भारतातील सामाजिक न्याया संबंधित मुद्द्यांचे परीक्षण करा.
  - 2) भारतातील बालकांच्या अधिकारांवर निबंध लिहा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे ५०० शब्दांत उत्तर लिहा : २०
  - 1) भारतीय राज्यघटनेत पर्यावरण आणि शिक्षणा संबंधी केलेल्या तरतूदींचे परीक्षण करा.
  - 2) मानवी हक्काच्या संदर्भातील विविध प्रकारच्या चळवळी स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे २५० शब्दांत उत्तरे लिहा : २०
  - 1) मानवी हक्काची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
  - 2) विवाह आणि घटस्फोटा संबंधी स्त्रियांच्या हक्कांचे वर्णन करा.
  - 3) सामाजिक न्यायाच्या प्रकारांची चर्चा करा.
  - 4) वैशिवक समाजामध्ये मानवी हक्कांचे महत्व स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी १०० शब्दात टीपा लिहा : २०
  - 1) मानवी हक्काचा नव मार्क्सवादी सिद्धांत.
  - 2) कैद्यांचे अधिकार.
  - 3) नागरी समाज संघटना.
  - 4) सामाजिक न्यायाची वैशिष्ट्ये.
  - 5) माहितीचा अधिकार कायद्याची वैशिष्ट्ये.
  - 6) लोकशाही अधिकार.